

PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Eglutė“
direktoriaus 2019 m. gegužės 16 d.
įsakymu Nr. V-43

PRITARTA
Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Ugdymo ir kultūros departamento
Švietimo skyriaus vedėjo
2019 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. ŠV1-248

**KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „EGLUTĖ" NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO
„ETNOKULTŪROS VERTYBIŲ PERDAVIMO IR PERĖMIMO GALIMYBĖS
IKIMOKYKLINIAME IR PRIEŠMOKYKLINIAME AMŽIUJE“
UGDYMO PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Eglutė" (toliau – įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 190434741. Teisinė forma – savivaldybės biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.
2. Įstaigos buveinės adresas – Naujakiemio g. 8, LT-94189 Klaipėda.
3. Programos pavadinimas – Klaipėdos lopšelio-darželio „Eglutė“ neformaliojo vaikų švietimo „Etnokultūros vertybių perdavimo ir perėmimo galimybės ikimokykliniame ir priešmokykliniame amžiuje“ ugdymo programa (toliau – programa).
4. Programos rengėjai – Rimutė Tarvydienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Alma Andriejauskienė, neformaliojo (papildomo) ugdymo mokytoja.
5. Programos koordinatorius – direktorė Angelė Aniulė.
6. Programos trukmė – vieneri mokslo metai pagal vaikų amžiaus tarpsnius. Programos turinys koreguojamas pagal poreikį.
7. Programos apimtis – tęstinė.
8. Programos dalyviai – ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.
9. Programoje dalyvaujančių vaikų poreikiai – ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams svarbus vertybių sistemos perdavimas, kūrimas puoselėjant nacionalines tradicijas, mokant vaikus dalyvauti tautotyros ir tautokultūros procesuose bei pedagogo – vaiko – šeimos sąveikos stiprinimas skatinant etnokultūrinį pažinimą ir saviraišką.
10. Programos įgyvendinimui įstaigos specialistai turi tinkamą išsilavinimą bei sudarytos palankios materialinės ir ugdymo sąlygos, skatinančios vaikų etnokultūros ugdymą.

**II SKYRIUS
UGDYMO PRINCIPAI**

11. Etnokultūrinio ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programa sudaroma taikant šiuos principus:
 - 11.1. individualizavimo. Atsižvelgiama į vaiko sukauptą patirtį, individualius vaiko poreikius, galimybes, gebėjimus, interesus ir vaikų amžių taikant skirtingus poveikio būdus ir priemones;
 - 11.2. vertybių nuostatų ugdymas. Tenkinami vaiko prigimtiniai poreikiai. Puoselėjamos etnokultūrinės vertybės, kurios formuoja vaiko asmenybę, dvasines vertybes: dorines, estetiškes, intelektualines;
 - 11.3. integralumo. Siekiama vientisos emocinės, socialinės ir pažinimo sričių plėtojimo;

11.4. koncentriškumo. Aktualias ir reikšmingas temas numatyta aptarti ne kartą, vis grįžtant prie tos pačios temos, kaskart vis gilinant ir plečiant jos turinį, pereinant nuo paprastesnio prie sudėtingesnio ugdymo turinio;

11.5. kontekstualumo. Ugdymo turinys glaudžiai siejamas su artimiausia vaiko aplinka. Švenčiant šventes, minint atmintinas dienas puoselėjamas betarpiškas ryšys tarp pedagogo, vaiko ir šeimos;

11.6. socialinio ir kultūrinio kryptingumo. Ugdymo turinys orientuojamas į vaiko gyvenimui ir ugdymui (si) reikalingų socialinių bei kultūrinių kompetencijų plėtojimą. Ugdymas grindžiamas bendražmogiškėmis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, tautinio tapatumo žadinimu;

11.7. tęstinumo principas. Siekiam etnokultūros ugdymo tęstinumo šeimoje.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

12. Programos tikslas – tenkinti vaiko prigimtinių poreikį pažinti ir perimti tautos kultūrą, papročius, savo krašto folklorą.

13. Programos uždaviniai:

13.1. turtinti vaikų etninės kultūros patirtį, saviraiškos poreikius;

13.2. skatinti pastebėti tradicijomis grindžiamas šiuolaikines vertybes, išnaudoti technologijų teikiamas galimybes;

13.3. stiprinti pedagogo – vaiko – šeimos sąveiką dalyvaujant kalendorinėse šventėse, metų Rėdos rate.

IV SKYRIUS TURINYS. METODAI. PRIEMONĖS

14. Ikimokyklinis amžius (3-5 metai):

Eil. Nr.	Sritis	Turinys	Priemonės
14.1.	Sveikatos saugojimas	Žaidžia judrius liaudies žaidimus, ratelius, lenktyniauja. Ugdo kūno raiškos gebėjimą, derina žodį ir veiksma, fizinę ir dvasinę sveikatą, ištvermę, patiria džiugias emocijas, atsipalaidavimą. Aktyviai juda, pratinasi atsakingai elgtis gamtoje: nešiukšlina, saugo augmeniją ir gyvūniją, jaučia pagarbą medžiui, krūmui, gėlei susipažįsta su gamtoje egzistuojančiais pavojingais ir sveikatą žalojančiais veiksniais (nuodingais grybais, augalais, uogomis ir kt.)	Knygos, plakatai, paveikslų rinkiniai, džiovinotos vaistažolės, enciklopedijos, sportinis inventorių, stalo žaidimai, informacinės, komunikacinės technologijos
14.2.	Socialinė	Suvokia save, savo vaidmenį, šeimos, giminės, bendruomenės gyvenime. Domisi iš kartos į kartą perduodamais papročiais. Dalijasi savo žiniomis apie šeimą, senolius, pagarbiai bendrauja su pedagogais, artimaisiais, suaugusiais, susipažįsta su gimtuoju miestu, klausosi tautinės giesmės, patriotinių dainų, supranta ir vertina savo jausmus, išgyvenimus, elgseną. Pasitelkiant liaudies pedagogiką ugdomi atsakomybę už save ir šalia esantį žmogų, meilę gimtinei	Edukacinė aplinka: Senoviška seklyčia, tautinė simbolika, tautiniai rūbai, kalendoriai, albumai, žemėlapiai, etninė literatūra, informacinės technologijos

14.3.	Aplinkos pažinimas	Susipažįsta su etninės kultūros vertybėmis ir reiškiniais. Suvokia ir išsąmonina iš kartos į kartą perduodamą senelių išmintį. Susipažįsta su liaudies papročiais ir tradicijomis. Klausosi pasakojimų apie senovės lietuvių gyvenimo būdą, buitį, šeimos tarpusavio santykius. Mena mįsles apie darbo įrankius, senovinius buitės rakandus, gyvūnus, augalus, gamtą	Seklyčia, senoviniai buitės rakandai, įrankiai, tautiniai rūbai, medinės skulptūros, drožiniai, kalendoriai, paveikslai, tautinė simbolika, stalo žaidimai, informacinės technologijos, garso, vaizdo įrašai
14.4.	Komunikavimas. Sakytinė kalba	Mokosi gyvos, turtingos, vaizdingos kalbos. Plečia žodyną ir šnekamąją kalbą tarmiškais sąvokomis, posakiais, patarlėmis, priežodžiais. Klausosi sekamų, skaitomų pasakų, padavimų, legendų, sakmių, tautosakos ir grožinių kūrinių, juos aptaria. Žaidybiniame veikloje ir bendravime naudoja skaičiuotes, palyginimus, pamėgdžiojimus, greitakalbes, mylavimus, lopšines, posakius	Tautinė simbolika, tautiniai rūbai, tautosakos rinkiniai, knygos, senoviniai kalendoriai, atvirukai, leidiniai, enciklopedijos, tautodailės rinkiniai, pasakų, dainų, lopšinių įrašai, paveikslai, šeimos nuotraukos, informacinės technologijos
14.5.	Meninė raiška	Žaidžia ratelius, dalyvauja tradicinėse Rėdos rato šventėse. Pajaučia kalendorinių švenčių, savo krašto papročių, dainų, ratelių, žaidimų savitumą, autentiškumą. Dainuoja liaudies dainas, interpretuoja lietuvių liaudies pasakų, legendų, sakmių siužetus. Mokosi lietuvių liaudies dainų, ratelių, šokių, žaidimų. Girdi ir gėrisi gamtos garsų pamėgdžiojimų įvairovę, jų skambumą, melodingumą. Susipažįsta su liaudies meno, tautodailės dirbiniais (molinais, mediniais žaislais, moliniais ir mediniais instrumentais, švilpynėmis), kuria vaidybinius siužetus, žaidimus, pasakojimus	Muzikiniai instrumentai švilpynės, dūdelės, akmenukai, būgneliai, barškučiai, mediniai, moliniai žaislai, darbeliai iš šiaudų, pagamintos lėlės, gamtinė medžiaga, akvarelė, plastilinas, smėlis, šviesos stalai, išvykos į muziejus, ugdytinių ir pedagogų spektakliai, dekoracijos

15. Priešmokyklinis amžius (6-7 metai):

Eil. Nr.	Kompetencija	Turinys	Priemonės
15.1.	Sveikatos saugojimas	Supranta savo ir kitų sveikatos saugojimo būtinumą, atsakingai elgiasi bendraamžių tarpe ir kt. Supranta gamtos poveikį žmogaus sveikatai, įgyja žinių apie vaistažoles, atpažįsta jas gamtoje. Žino jų pavadinimus, sužino sveikatos tausojimo papročius, liaudies medicinos išmintį, žino gydomųjų vaistinių augalų pavadinimus, ragauja ir vertina vaistažolių arbatų skonio savybes, sužino gydomąsias medaus, česnako, svogūno, vilnos, lino savybes. Grūdinasi oru, saule. Sužino kaip saugiai elgtis gamtoje (pvz. griaudžiant perkūniui, pamačius gyvatę) ir kt.	Knygos, plakatai, paveikslų rinkiniai, džiovintos vaistažolės, enciklopedijos, sportinis inventorių, stalo žaidimai, informacinės, komunikacinės technologijos

15.2.	Socialinė	Pripažįsta save, savo vaidmenį, šeimos, giminės, bendruomenės gyvenime. Domisi iš kartos į kartą perduodamais papročiais. Ugdosi gebėjimas skirti, kas yra gerai, kas blogai, skiepijamas jautrumas, atsakomybė, pareiga, užuojauta, pagarba, pasiaukojimas suaugusiam, draugui. Mokosi savitvards žaisdami, pozityviai geranoriškai bendrauja su grupės draugais, bendraamžiais, mažesniais draugais. Dalyvaudami masiniuose renginiuose, ugdosi estetinį jautrumą perimant tautos dvasinį paveldą, moralines ir dorovines vertybes, plečia supratimą ir ugdosi meilę apie šeimą, gimtinę, Tėvynę	Edukacinė aplinka: senoviška seklyčia, tautinė simbolika, tautiniai rūbai kalendoriai, albumai, žemėlapiai, etninė literatūra, informacinės technologijos
15.3.	Aplinkos pažinimas	Domisi savo šeimos, giminės tradicijomis, bendruomenės papročiais, tradiciniais amatais (drožyba, keramika, žvakių liejyba). Tyrinėja senovinę aplinką, senovinius daiktus, rakandus, buities įrankius, tautinius drabužius, audinius jų raštus, pastebi spalvų derinius, raštus ornamentiką, simboliką (Kalėdų eglutę, verbas, margučius ir kt.) Domisi senovės žmonių gyvenimo būdu, senoviniais darbais, lygina senovines ir šiuolaikines sodybas (knygų iliustracijose, nuotraukose, atvirukuose, išvykose). Dalyvaudami edukacinėse išvykose susipažįsta su tradiciniais darbais ir kt.	Seklyčia, senoviniai buities rakandai, įrankiai, tautiniai rūbai, medinės skulptūros, drožiniai, kalendoriai, paveikslai, tautinė simbolika, stalo žaidimai, informacinės technologijos, garso, vaizdo įrašai
15.4.	Komunikavimas. Sakytinė kalba	Gilina intuityvų supratimą apie kalbos savitumą, ugdosi meilę ir pagarbą gimtajam žodžiui. Kuria savo žaidimus, skaičiuotes, garsų pamėgdžiojimus, greitakalbes, pasakas be galo, juokų pasakas, pasakas apie gyvūnus ir kt. Pratinasi laikytis paprotinės kalbinio bendravimo etikos: bendraujant išklaudyti ir išgirsti. Tyrinėja tautinius rūbus, juostas, analizuoja gyvenamųjų namų, trobų, klėčių, ūkinių pastatų autentiškumą. Susipažįsta su ornamentika, keraminiais dirbiniais. Atpasakoja girdėtas pasakas, sakmes, legendas, kuria savas pasakas, istorijas, įveda naujus veikėjus, juos pakeičia ir kt. Turtina bendravimo su savo artimaisiais patirtį	Tautinė simbolika, tautiniai rūbai, tautosakos rinkiniai, knygos, senoviniai kalendoriai, atvirukai, leidiniai, enciklopedijos, tautodailės rinkiniai, pasakų, dainų, lopšinių įrašai, paveikslai, šeimos nuotraukos, informacinės technologijos
15.5.	Meninė raiška	Klausydami įvairių tautosakos žanrų mokosi suvokti ir pajusti jų grožį ir vertę, malonumą juos atlikti, improvizuoti, kurti. Žaidžia ratelius, dalyvauja tradicinėse Rėdos rato šventėse. Pajaučia kalendorinių švenčių, savo krašto papročių, dainų, ratelių, žaidimų savitumą, autentiškumą. Ugdosi vaizduotės polėkį klausydami pasakiškų, mistinių istorijų. Perteikia senovinę dvasinę kultūrą, reiškia	Muzikiniai instrumentai švilpynės, dūdelės, akmenukai, būgneliai, barškučiai, mediniai, moliniai žaislai, darbeliai iš šiaudų, pagamintos lėlės, gamtinė medžiaga, akvarelė, plastilinas, modulinas, smėlis, šviesos stalai,

	savo jausmus, patyrimą. Susipažįsta su liaudies meno, tautodailės dirbiniais (moliniais, mediniais žaislais, moliniais ir mediniais instrumentais, švilpynėmis), kuria vaidybinius siužetus, žaidimus, pasakojimus. Puošia aplinką savo padarytais autentiškais darbais, įgytus raiškos gebėjimus panaudoja savo spektakliuose, šventėse ir kt.	išvykos į muziejus, ugdytinių ir pedagogų spektakliai, dekoracijos
--	---	--

16. Vykdamas programą bus taikomi metodai: stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, vertinimas, pasakojimas, ekskursijos už įstaigos ribų, vaidybiniai elementai, žaidimai, liaudies muzikos klausymas ir panaudojimas, ugdytinių ir jų šeimos narių vakarėjimai.

V SKYRIUS PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

17. Įgyvendinus programą bus:

17.1. tobulinami ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų asmeniniai gebėjimai ir tenkinami jų saviraiškos ir kūrybiškumo poreikiai;

17.2. perduodamos etnokultūros vertybės ir nuostatos;

17.3. dalyvaujama ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų kūrybinės raiškos festivaliuose, konkursuose;

17.4. organizuojamos etnokultūrinės veiklos, vedami Rėdos rato vakarėjimai, kalendorinės šventės;

17.5. organizuojamos išvykos į Klaipėdos Mažosios Lietuvos muziejų, laikrodžių muziejų;

17.6. skleidžiama etnokultūrinio ugdymo patirtis vedant autorinius seminarus.

18. Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, pokalbis, diskusija, veiklos analizė, vaizdo įrašų analizė, išvadų rengimas.

19. Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: Du kartus per metus (rudenį ir pavasarį). Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai.

20. Ugdymo pasiekimų fiksavimo formos: neformaliojo vaikų ugdymo darbo aplankalai, vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo protokolai.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Eglutė“

Mokytojų tarybos posėdžio

2019 m. balandžio 9 d.

protoliniu nutarimu (protokolo Nr. V3-2)

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Vėlius N. Lietuvininkų žodis: Lietuvių etninės kultūros d-ja. – Kaunas: Litterae universitatis, 1995.
2. Dundulienė P. Lietuvių šventės: tradicijos, papročiai, apeigos. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.
3. Balys J. Lietuvių kalendorinės šventės: iš Jono Balio palikimo/sudarytoja Ieva Puluikienė. – Vilnius: Mintis, 2013.
4. Urbanavičienė D. Šokamosios ir žaidžiamosios sutartinės, Vilnius: Kronta, 2009.
5. Untulis E. Cyrulielis Vilnius, 2016.
6. Verseckienė O. Po tėviškės dangum (etninio ugdymo gairės vaikams), 1995.
7. Germanienė V. G. Senovinis kalendorius, 1997.
8. Klimka L. Po tėviškės dangum, 1997.
9. Vaicekuskas A. Vaikams apie senąsias lietuvių šventes, 2007.
10. Čepienė I. Etninė kultūra ir ekologija, 1999.
11. Vaicekuskas A. Lietuvių šeimos papročiai, 2006.